

FUB

För barn, unga och vuxna
med utvecklingsstörning

D nr 2015-026

YTTRANDE

Stockholm 2014
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Handläggare: Anna Gabrielsson

SÖK – statsbidrag för ökad kvalitet (sou 2015:45)

Riksförbundet FUB, För barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning, är en intresseorganisation som arbetar för att människor med utvecklingsstörning ska kunna leva ett gott liv med full delaktighet i samhällslivet och rätt till samma levnadsvillkor som gäller för andra. Riksförbundet FUB har ca 26 500 medlemmar.

Riksförbundet FUB överlämnar härmed följande synpunkter:

Sammanfattning

Riksförbundet FUB ser överlag positivt på att en utredning har fått i uppdrag att utvärdera statsbidraget för särskilda insatser på skolområdet. Riksförbundet FUB stödjer förslaget om ökad tydlighet i författningen, som därmed kan ge ett stöd till skolhuvudmannen. Det tycks även rimligt att som Skolverket föreslår, att ersättningssystemet ses över så att det bättre överensstämmer med hur den faktiska studietiden ser ut.

Riksförbundet FUB tillstyrker förslaget om att Statens skolverk beslutar om fördelning av statsbidraget enligt en ny förordning i utredningen benämnd *Förordning om statsbidrag för särskild undervisning på sjukhus eller institution som är knuten till sjukhus*.

Riksförbundet FUB tillstyrker även förslaget att Specialpedagogiska skolmyndigheten får ett tydligt uppdrag att ge råd och stöd till huvudmän med ansvar för särskild undervisning på sjukhus eller institution som är knuten till sjukhus. På myndigheten finns idag den kompetens som krävs för att undervisningen ska hålla en så hög specialpedagogisk nivå som möjligt. Det är dock viktigt att huvudmännen verkligen vänder sig till myndigheten för att ta del av kunskapen så att det inte bara blir en skrivning i förordningen

Riksförbundet FUB delar utredningens uppfattning att utformningen av statsbidraget till regionala utbildningsinsatser bör omprövas.

Riksförbundet FUB tillstyrker tanken i förslaget om förslaget huvudmän ska tilldelas statsbidrag för att långsiktigt kunna stärka den regionala kompetensen för elever med funktionsnedsättning, emellertid vill vi se ta del av förslaget i slutbetänkandet innan vi kan komma med mer konkreta synpunkter. Med anledning av att alltför många elever med utvecklingsstörning går antingen integrerat eller väljer att läsa enligt grundskolans läroplan är det för Riksförbundet FUB av allra största vikt att de avsatta skattemedlen även kan beviljas till utbildningsinsatser för skolans personal om vad utvecklingsstörning innebär och vilka konsekvenser den får för elevens inläring.

4.7 Skolverkets regeringsuppdrag om en översyn av särskild undervisning på sjukhus

Skolverket fann i sin översyn från 2005 att undervisningen på sjukhus i stort sett fungerade väl, men att det på vissa områden fanns skäl att göra ändringar. Det handlade bl.a. om att sjukhusskolorna inte gjorde åtskillnad mellan olika elevgrupper som vistas inom vården och att saknades koppling mellan särskild undervisning och sjukhusundervisning. För elever är det viktigt att undervisningen inte bara håller god kvalitet utan även att formerna på det sätt det sker är tydliga och rättssäkra. Därför stödjer Riksförbundet FUB förslaget om ökad tydlighet i författningen som därmed ger ett stöd till skolhuvudmannen. Det tycks även rimligt att som Skolverket föreslår, att ersättningssystemet ses över så att det bättre överensstämmer med hur den faktiska studietiden ser ut.

8.1.1 Hur fungerar fördelningen och uppföljningen av statsbidraget?

Utredningar har visat att under lång tid har de årligen avsatta statsmedlen legat mer eller mindre konstant på 60 miljoner. Orsaken tycks vara att det till största delen är samma kommuner som ansöker varje år. Här finns det anledning att titta närmare på hur statsmedlen fördelas och används. Är det så att det finns kommuner som skulle beviljas statsbidrag vid en eventuell ansökan, men som inte ansöker p.g.a. av brist på information, är det enligt utredningen ingen som känner till. Om statsbidragen på detta område ska fylla sin funktion och ambitionen är att uppnå en rättvisare fördelning mellan olika kommuner, bör detta ses över, liksom att språkbruket bör vara så likvärdigt som möjligt. När det gäller det senare

hänvisar utredningen till att begreppet elevdagar tycks ha olika innebörd hos ansökande kommuner.

8.1.2 Ny förordning

Riksförbundet FUB tillstyrker förslaget om att Statens skolverk beslutar om fördelning av statsbidraget enligt en ny förordning i utredningen benämnd *Förordning om statsbidrag för särskild undervisning på sjukhus eller institution som är knuten till sjukhus*. Detta med anledning av att utredningens resultat visar på låg närvaro av specialpedagogiska inslag i ansökningar och redovisningar.

8.1.3 Uppdrag att ge råd och stöd

Men hänvisning till avsnitt 8.1.2 tillstyrker Riksförbundet FUB även förslaget att Specialpedagogiska skolmyndigheten istället får ett tydligt uppdrag att ge råd och stöd till huvudmän med ansvar för särskild undervisning på sjukhus eller institution som är knuten till sjukhus. På myndigheten finns idag den kompetens som krävs för att undervisningen ska hålla en så hög specialpedagogisk nivå som möjligt. Det är dock viktigt att huvudmännen verkligen vänder sig till myndigheten för att ta del av kunskapen så att det inte bara blir en skrivning i förordningen. Den erfarenhet vår organisation har är att vi i ett flertal kommuner har kontakt med skolor som inte vänder sig till Specialpedagogiska skolmyndigheten trots att behov finns. Vad skälet till detta är vill vi spekulera i, och vårt intryck är även att myndigheten arbetar med att öka spridningen av sina rådgivningsuppdrag, men det bör uppmärksammas i samband med den nya förordningen.

8.1.8 Allmänna råd och stödmaterial

Riksförbundet FUB tillstyrker förslaget att Statens skolverk ska ges i uppdrag att utarbeta allmänna råd eller ett likvärdigt stödmaterial om särskild undervisning på sjukhus eller institution som är knuten till sjukhus. Med anledning av de många olika tolkningar och oklara gränsdragningar om vad som gäller, samt den goda erfarenhet vår organisation har av verkets kompetens att i ett remissförfarande arbeta fram allmänna råd anser vi att det kommer att bidra till en ökad likvärdighet.

8.3 Regionala utbildningsinsatser

8.3.1 Statsbidragets effekt

Riksförbundet FUB delar utredningens uppfattning att utformningen av statsbidraget till regionala utbildningsinsatser bör omprövas. Detta mot bakgrund av vad som framkommer i utredningen om avsaknad av nya projektansökningar och okunskap om orsakerna, bristande transparens i hanteringen av skattemedel samt det problematiska att utvärdera effekterna av statsbidragen till regionala utbildningsinsatser.

8.3.2 Att säkra regional kompetens

Riksförbundet FUB tillstyrker tanken i förslaget om att huvudmän ska tilldelas statsbidrag för att långsiktigt kunna stärka den regionala kompetensen för elever med funktionsnedsättning, emellertid vill vi ta del av förslaget i slutbetänkandet innan vi kan komma med mer konkreta synpunkter. Det är positivt att det föreslås att skattemedel ska styras till att kunna möjliggöra en uppbyggnad av en långsiktig, stabil och högkvalitativ utbildning för elever med funktionsnedsättning i alla delar av landet. Det visar på att utredaren inser de demografiska problem som finns, och tar dem på allvar. Det är bra att den tidigare regeln om att ett visst antal elever måste utgöra underlag innan skattemedel beviljas för en utbildningsinsats inte längre ska gälla. Det är viktigt att skattefinansieringen kan göra det möjligt att genom kompetent verksamhet även kunna erbjuda elever med funktionsnedsättning som bor i mer glest befolkade områden en likvärdig utbildning. Med anledning av att ett flertal elever med utvecklingsstörning går antingen integrerat eller väljer att läsa enligt grundskolans läroplan är det för Riksförbundet FUB av allra största vikt att de avsatta skattemedlen även kan beviljas till utbildningsinsatser för skolans personal om vad utvecklingsstörning innebär och vilka konsekvenser den får för elevens inläring. Det ska även omfatta kunskap om lämpliga läromedel, alternativ kommunikation (bild- och symbolsystem samt teckenanvändning på olika nivåer) och vikten av planera med nödvändig tidsaspekt. För att många elever med utvecklingsstörning, ofta i kombination med andra diagnoser, ska erhålla en likvärdig utbildning måste den pedagogiska kompetensen även kunna bedöma elevernas behov av både anpassade läromedel och anpassad kommunikation och dessutom den eventuella tid som krävs för att sätta sig in i uppgifter. Vi anser även att utredningen måste ta i beaktande vad som i förslaget avses med begreppet inkludering och från vems perspektiv det tolkas. Är det elevens eller skolans perspektiv? Vi instämmer i Piteå kommuns uppfattning att om huvudmannen inte klarar av att möta elevens behov så riskerar en inkludering att bli en exkludering och därmed direkt ha en destruktiv inverkan på elevens utveckling, vilket är förödande. I enlighet med svensk skollag är det alltid elevens perspektiv som ska vara utgångspunkt både vad gäller inkluderingstanken och utbildningsinsatser generellt.

8.4.2 Stöd till kvalitetshöjande åtgärder i utvecklingsarbetet

Riksförbundet FUB tillstyrker förslaget om att skolhuvudmannen kan beviljas statsbidrag för utvecklingsprojekt som syftar till att öka måluppfyllelsen för elever med funktionsnedsättning. När det gäller elever grund- och gymnasiesärskolan samt särskild utbildning för vuxna ska detta enligt förslaget endast omfatta elever som har en funktionsnedsättning utöver utvecklingsstörning. Det är vanligt att elever i dessa skolformer även har ytterligare funktionsnedsättningar, och våra organisationer vill uppmärksamma att skolorna ofta inte har kunskap om vilka funktionsnedsättningar elever faktiskt har. Den hälsoundersökning som görs varje år av deltagarna i Special Olympics uppvisade en bild av att många ungdomar med utvecklingsstörning har problem med bla syn och hörsel något som inte var känt innan undersökningen¹.

8.5.1 Folkhögskola huvudman för mellanåret

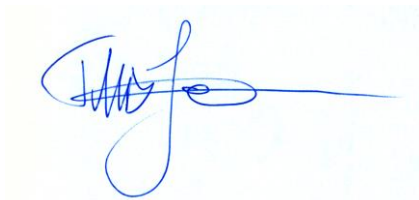
Riksförbundet FUB tillstyrker förslaget om att särskild anordnad utbildning för elever med svår synskada inom ramen för en kurs vid folkhögskola. Vi instämmer i Synskadades

¹ T ex hälsodata inom ramen för Healthy Athletes, Special Olympics 2015 Thaddeus Arnold

Riksförbunds åsikt om de fördelar som folkhögskolan som uppdragsgivare i det här fallet skulle innebära. Då tänker vi på en ökad frihet i att utforma utbildningen efter den enskilde elevens behov och att kursen kan förläggas under olika delar av året. Riksförbundet FUB anser att detta är en viktig möjlighet att få tillgodogöra sig utbildning och att den möjligheten bör ses över även för andra elevgrupper som exempelvis elever med utvecklingsstörning.

Dag som ovan

För Riksförbundet FUB

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'T. Jansson', with a long horizontal stroke extending to the right.

Thomas Jansson

Förbundsordförande